

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets waterberging Spijk, Groningen

projectnummer: P000575

Onderwerp: Beknopte natuurtoets watercompensatie Spijk

Datum: 16-03-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is voornemens om op percelen ten noorden van Spijk (Groningen) een waterberging te realiseren. Om de uitvoerbaarheid van dit plan te toetsen, is een natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de inventarisatie op 16 september 2021 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren: bewolkt, circa 15°C, droog en matig tot krachtige wind.

PLANGEBIED

Het plangebied betreft een grasland- en akkerperceel ten noorden van Spijk met een oppervlakte van circa 0,5 hectare (zie figuur 1). De percelen worden aan de zuidzijde begrensd door de brede watergang Spijksterriet en aan de noordzijde door een weg. In het plangebied is geen bebouwing of opgaande beplanting aanwezig.

De ontwikkelingen bestaan uit de realisatie van een waterberging. Voor deze ontwikkelingen wordt op de percelen vegetatie verwijderd en grond vergraven. Er worden geen werkzaamheden aan de oevers uitgevoerd. De waterberging blijft op circa 5 m afstand van het Spijksterriet. Dit in verband met het maaipad van het waterschap, dit pad blijft ongemoeid. De waterberging wordt door middel van de aanleg van twee duikers van 40 cm doorsnede in verbinding met het Spijksterriet gebracht.

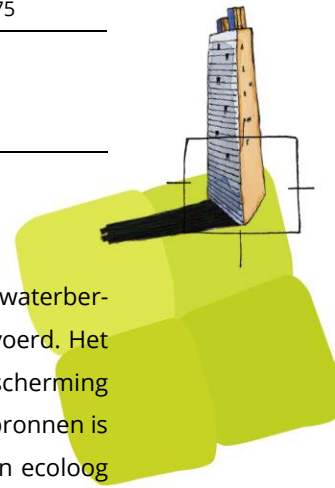
¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

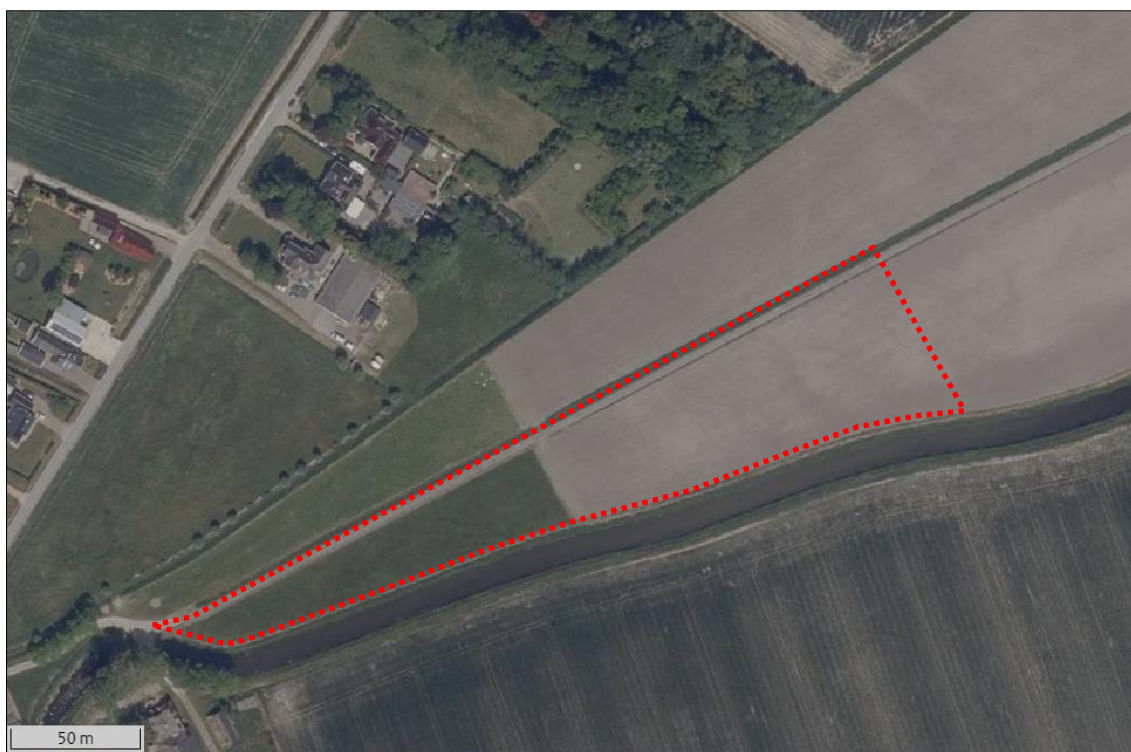
BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Vaart NZ 50, 9401 GN Assen T 0592 316 206

E info@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Figuur 1. Kaart met de locatie van het plangebied. Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied op 16 september 2021 Linksboven: het aanzicht vanuit de zuidwestelijke hoek richting het oosten. Rechtsboven: zicht op het noorden, met de Eemshaven in de achtergrond. Linksonder: de noordelijke grens van het plangebied. Rechtsonder: de zuidelijke grens van het plangebied met de oever van het Spijkersterriet

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van verspreidingsgegevens van de afgelopen vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna² (© NDFF) (14 september 2021 12:09:26) binnen een straal van 0 -1 km om het plangebied blijkt dat in de omgeving diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het gaat om vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en amfibieën.

Het plangebied bestaat uit een net geogoste graanakker en een weide. Waargenomen soorten zijn een aantal algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, smalle weegbree, rode klaver, paardenbloem, akkerdistel en grote ereprijs. De oever van het Spijksterriet is begroeid met riet en rietgras. In het Spijksterriet groeit gewoon sterrenkroos. De waargenomen soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF). Beschermde plantensoorten zijn gezien de terreingesteldheid en de voedselrijkdom ook niet te verwachten.

Er is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bekend uit de directe omgeving van het plangebied, zoals buizerd, roek en kerkuil (NDFF). Door de afwezigheid van zowel bebouwing als opgaande beplanting kan de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten uitgesloten worden. Het plangebied is wel geschikt als klein onderdeel van het foerageergebied voor de hierboven genoemde vogels met jaarrond beschermde nesten.

In de omgeving zijn ook enkele akkervogels bekend, zoals gele kwikstaart en Kievit (NDFF). Op de akker kunnen in principe 1 of paartjes van deze minder verstoringgevoelige vogels gaan broeden. Door de ligging op korte afstand van wegen en bebouwing is het plangebied niet heel aantrekkelijk voor verstoringgevoelige akkervogels.

Langs de oevers van het Spijksterriet kunnen ook een aantal riet- en watervogels broeden, zoals kleine karekiet, wilde eend en meerkoet. De nesten van deze soort zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van een aantal vleermuissoorten, waaronder gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en tweekleurige vleermuis (NDFF). Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende of boombewonende vleermuizen door het ontbreken van bebouwing en bomen. Het plangebied kan mogelijk wel onderdeel vormen van het foerageergebied van deze vleermuissoorten die in open gebieden kunnen foerageren. Mogelijke vliegroutes zijn in het plangebied niet aanwezig door het ontbreken van aaneen-

---

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

gesloten rijen opgaande beplanting of brede watergangen. Wel kan het aangrenzende Spijkerriet dienen als vliegroute en foerageergebied van vleermuizen, zoals watervleermuis.

Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals veldmuis en ree (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Van de niet- vrijgestelde zoogdiersoorten zijn alleen waarnemingen van steenmarter bekend uit de omgeving (NDFF). In het plangebied zijn echter geen gebouwen of houtstapels aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor steenmarter. Wel kan steenmarter af en toe in het plangebied foerageren. Uit de NDFF komen geen waarnemingen van de sinds 18 februari 2022 niet meer vrijgestelde haas, bunzing en hermelijn voor. Tijdens het veldbezoek zijn geen hazen gezien. Het plangebied is door de relatief kleine oppervlakte van 0.5 hectare en de nabijheid van wegen en bebouwing ook maar marginaal geschikt als leefgebied van haas. Er kan hooguit een rustplek voorkomen op de ruigere perceelsranden. Voortplantingsplaatsen worden niet verwacht. Het plangebied is daarnaast ongeschikt als leefgebied voor kleine marterachtigen, zoals bunzing en hermelijn. Geschikte verblijfplaatsen voor bunzing en hermelijn, zoals konijnenholen, zijn niet aanwezig in het plangebied. Hooguit langs de oevers van Spijkerriet kan bunzing foerageren. De waterspitsmuis kan in de oevers langs het Spijkerriet leefgebied hebben.

Waarnemingen van enkele algemene amfibieënsoorten, zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn bekend vanuit de directe omgeving van het plangebied (NDFF). Deze soorten kunnen zich voortplanten in het Spijkerriet. Voor deze soorten geldt in de provincie Groningen een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied (NDFF). Het Spijkerriet biedt ook geen geschikt voortplantingswater voor niet-vrijgestelde soorten. Niet-vrijgestelde soorten zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

Waarnemingen van beschermde soorten uit de soortgroepen reptielen, vissen en ongewervelden zijn niet bekend vanuit de omgeving van het plangebied (NDFF).

Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop in het plangebied en/of het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving zijn beschermde soorten van deze overige soortgroepen ook niet te verwachten.

TOETSING

Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied mogelijk minder geschikt als foerageergebied voor jaarrond beschermde vogels als kerkuil, buizerd en roek. Het plangebied vormt echter hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied van deze soorten en bovendien is in de directe omgeving in ruime mate alternatief en deels bovendien hoogwaardiger foerageergebied voor deze soorten aan-

wezig. Negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treden dan ook niet op.

Voor de overige vogelsoorten, zoals de kievit, graspieper en gele kwikstaart geldt dat, indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Voor de akkervogels geldt dat het plangebied hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied en broedgebied van deze soorten vormt en er in directe omgeving in ruime mate alternatief en bovendien hoogwaardiger broedgebied voor deze soorten aanwezig.

Als gevolg van de plannen zullen geen vleermuisverblijfplaatsen verloren gaan. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daardoor uitgesloten worden. Het plangebied vormt door het ontbreken van opgaande beplanting hooguit matig geschikt foerageergebied voor vleermuizen. Het plangebied zal naar verwachting niet ongeschikt worden als foerageergebied voor eventueel te verwachten vleermuissoorten, aangezien de te verwachten soorten ook boven oppervlaktewater kunnen foerageren. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen, als gevolg van de werkzaamheden, treden niet op. Het Spijkersterriet wordt mogelijk gebruikt als vliegroute voor vleermuizen. Negatieve effecten kunnen voorkomen door tijdens de aanlegfase geen werkzaamheden te verrichten in de schemering of in de nacht in waarbij verlichting met directe lichtuitstraling op het water van het Spijkersterriet wordt ingezet. Dit geldt met name in de actieve periode van vleermuizen (april t/m oktober). In de gebruiksfase is geen verlichting nodig, zodat in de gebruiksfase geen verstoring van de vliegroute aan de orde is.

De uit de omgeving bekende steenmarter kan af en toe in het plangebied foerageren, maar door het ontbreken van dekking en verblijfplaatsen is geen hoogwaardig foerageergebied aanwezig. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van steenmarter, ten gevolge van de werkzaamheden, treden niet op.

Door de werkzaamheden verdwijnt hooguit een klein deel van potentieel leefgebied van haas. Daarnaast blijven de ruigere randen van het plangebied in stand. Hazen hebben een leefgebied van enkele tientallen hectares. In de omgeving is voldoende alternatief en hoogwaardiger leefgebied aanwezig. Het verlies van een enkele rustplaats en een klein onderdeel van leefgebied door de plannen

heeft geen negatief effect heeft op het functionele leefgebied van de soort. Negatieve effecten op leefgebied van bunzing treden niet op doordat de oevers niet aangetast worden. Er worden alleen twee kleine duikers aangelegd.

Bij het aanleggen van de twee duikers kunnen verblijfplaatsen van waterspitmuis aangetast worden. Er worden verder geen werkzaamheden aan de oever uitgevoerd. Als er alleen twee duikers aangelegd worden, dan dient voorafgaand aan het aanleggen van deze duikers worden bepaald of op deze plek holen of aanwijzingen voor een verblijfplaats aanwezig zijn. De aanleg van twee duikers heeft geen negatieve effecten op het verdere leefgebied.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen tot slot enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Groningen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

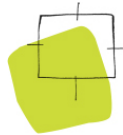
Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden, geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor de provincie Groningen uitgewerkt in de Provinciale Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening provincie Groningen. Van belang is dat de provincie geen externe werking kent voor het NNN.

NATUUR BUITEN HET NNN

Vanuit het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid wordt verder buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en weidevogel- en akkervogelleefgebieden.

INVENTARISATIE

In het kader van de Wnb beschermde gebieden liggen op ruime afstand van het plangebied. Het meest nabijgelegen door de Wnb beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied 'Waddenzee' dat op circa 2,5 km afstand van ten oosten van het plangebied ligt. Het meest nabijgelegen NNN-gebied is eveneens de Waddenzee. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen als 'Natuur buiten het NNN' omvat het Spieksterbos, dat op circa 250 m ten zuiden van het plangebied ligt. Het dichtstbijzijnde akker of weide-vogelleefgebied ligt op circa 7 km ten noordwesten van het plangebied.

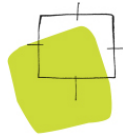

Figuur 2. In geelgroen het Spieksterbos ten zuiden van het plangebied dat onderdeel vormt van 'Natuur buiten het NNN'. Bron: www.ruimtelijkeplannen.nl

TOETSING

Gezien de relatief grote afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied en de aard van het plan kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten. Een toename van stikstofdepositie kan worden uitgesloten.

Eventuele toename van stikstofdepositie ten gevolge van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is namelijk op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht. In de gebruiksfase vinden er geen werkzaamheden/activiteiten plaats.

Mocht het bevoegd gezag hier een onderbouwing voor willen hebben, dan dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd.

Gezien de afstand tot het NNN, natuur buiten het NNN, akker- en weidevogelleefgebieden en de aard van het plan, zijn geen negatieve effecten te verwachten op dergelijke gebieden. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid.

Conclusie

Voor dit plan is op 13 september 2021 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Op basis van het veldbezoek en de verspreidingsgegevens is een voldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied verkregen om de toetsing aan de Wnb op te baseren.

Uit deze toetsing komt naar voren dat het plan niet zal leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten, mits bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels en potentiële verblijfplaatsen van waterspitsmuis bij het plaatsen van de duikers. Een ecologisch deskundige dient bij de plaatsbepaling van de duikers aanwezig te zijn om zo negatieve effecten op verblijfplaatsen te voorkomen.

Daarnaast is het nodig om verstoring van de potentiële vliegroute van vleermuizen langs het Spijksterriet te voorkomen door tijdens de aanlegfase geen verlichting in te zetten die lichtuitstraling veroorzaakt op het water van het Spijksterriet.

Een nadere analyse in het kader van de gebiedenbescherming van de Wnb of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Wnb nodig. Het plan is daarnaast op het punt van provinciaal natuurbeleid niet in strijd met de Omgevingsverordening provincie Groningen.